Задания муниципального этапа республиканской олимпиады школьников
по татарскому языку для русскоязычных учащихся
школ с обучением на русском языке
2024-25 учебный год, 4 класс

Рус мәктәпләрендә белем алучы рус телле укучылар өчен
татар теленнән республика олимпиадасының муниципаль туры биремнәре
2024-25 уку елы, 4 нче сыйныф

Время проведения (Үткәрү вакыты) – 120 минут

Максимальный (максималь) балл – 70

1. Прочитайте слова и подчеркните те слова, в которых имеются приведенные звуки *(За каждое слово 0,5 б., максимальное количество – 4 балла)*

[къ] – сүзлек, кара, көз, китап, куян, балык, дәреслек, кыңгырау, Казан.
[гъ] – гөл, гади, бәйге, бәрәңге, тегүче, шигырь, багана, көзге, билге.

2. Распределите слова по нижеприведенным тематическим категориям:

Идел, яшел, Казан, су, чыпчык, чәй, ипи, соры, чыршы, шәмәхә,сыерчык, кара, кызыл, тавык, ботка, лалә, Чатыр тау, пылау, өчпочмак, чирәм.
(Максимальное количество – 10 баллов)

Географик атамалар– ____

Ашамлыклар – ____

Эчемлекләр – ____

Үсемлекләр – ____

Кошлар–____

Төсләр–____

3. Запишите даты словами. *(Максимальное количество – 5 баллов)*

1)______________________________– Халыкара хатын-кызлар көне.

2)____________________________– Белем бәйрәме.

3) ____________________________–Ватан саклаучылар көне.

4) Бүгенге дата–____.

5) Салават күперенең __________ төсе бар.

4. Найдите антонимы к словам. *(по 1 баллу, макс. количество – 6 баллов).*

яшь–________________ биек - _______________________

тирән–________________ ела - _______________________

якты–________________ бай - _______________________

5. Задайте вопросы к подчеркнутым членам предложения. (*Максимальное количество – 3 балла)*

1. Кычытканда витамин бик күп. ___________
2. Менә без көткән көн дә килде. _____________
3. Ананың йөзе елмая. _______________

6. Допишите в предложениях подходящие по смыслу прилагательные

(*по 0,5 балла, макс. количество – 5 баллов).*

Тагын __________ _____кыш җитте. ______________________ көз артта калды. Бар җирне ______________ кар каплады. ______________ кошлар ______________ ___җырларын җырламыйлар хәзер. Аларга суык. _______________ җил ________________тавышлар чыгарып исә.

Ә___________ балалар шат. Алар ______________ кыштан курыкмыйлар. Балалар _____________ ___ уеннар уйныйлар.

7. Прочитайте текст и предложения данные в таблице. Если предложение в таблице правильно отражает содержание текста, напишите ӘЙЕ, если не верно, то напишите ЮК.*(Максимальное количество – 8 баллов)*

Куян

Абый урманга барды. Ул урманнан куян тотып кайтты. Безнең дә кроликларыбыз бар. Куянны кроликлар янына куйсак, нишләр икән? Без куянны кроликлар янына яптык та читтән генә күзәтә башладык. Дуслашып китәләрме, юкмы? Юк шул, дуслашаалмадылар. Нинди кызганыч, бичара! Бер почмакта тик тора. Без анны кырга алып чыктык та урманга таба җибәрдек. Куян бар көченә чабып китте.

(НигъмәтИсхаков буенча.)

1	Куянны мин алып кайттым.	
2	Куян кырда яши иде.	
3	Куян белән кролик дуслаштылар.	
4	Куян белән кроликны бер читлеккә яптык.	
5	Куян бик кызганыч иде.	
6	Куян читлеккә ияләште.	
7	Без куянны кире урманга җибәрдек.	
8	Куян акрын гына урманга кереп китте.	

8. Найдите синонимы к выделенным словам. *(Максимальное количество – 3 балла)*

Өлкәннәргә **ярдәм итәргә** кирәк. ________________________

Урамнан **кечкенә** кыз килеп керде. ________________________

Безнең гаилә **дус** яши. ________________________

9. Составьте предложения и запишите. (*За каждый правильный ответ по два балла, максимальное количество – 6 баллов)*

1) китап, яратам,   укырга, буш вакытларымда, мин.

____

____

2) еш, китапханәгә, син, барасыңмы?

____

3) кичә, бардык, белән, дустым, без, көнгә, туган.

____

____

10.Напишите сообщение на тему “Татарстан – мой родной край”. *(10 предложений, максимальное количество – 20 баллов)*

Задания муниципального этапа республиканской олимпиады школьников
по татарскому языку для русскоязычных учащихся
школ с обучением на русском языке
2024-25 учебный год, 5 класс

Рус мәктәпләрендә белем алучы рус телле укучылар өчен
татар теленнән республика олимпиадасының муниципаль туры биремнәре
2024-25 уку елы, 5 нче сыйныф

Время проведения (Үткәрү вакыты) – 120 минут

Максимальный (максималь) балл – 80

1. **Запишите перевод слов и укажите количество букв, звуков.**
   (*Максимальное количество 10 баллов)*

   Белем – __________________, ____ хәреф, ___ аваз.
   Сәгать – __________________ , ____ хәреф, ___ аваз.
   Яңалык – _________________, _____ хәреф, ___ аваз.
   Көндәлек – _______________, _____ хәреф, ___ аваз.
   Яхшы – __________________, ____ хәреф, ___ аваз.

2. **В скольких словах стихотворения встречается звук [о]?***(Максимальное количество – 2 балла)*.

Туган ил ул – алтын арышлар,

Туган ил ул – зифа камышлар,

Туган ил ул – иркен болыннар,

Болыннарда нәни колыннар. *(Зәкия Туфайлова)*

Ответ: ______________

3. **Составьте слова с помощью корня и суффикса.**(*Максимальное количество 6 баллов)*

Слова (сүзләр): балык, дәрес, акыл, сыйныф, дүрт, бәхет.

Суффиксы (кушымчалар): -лы, -лек, -чы, -лык, -таш, -ле

____

____

4. Прочитайте текст. Определите жанр текста.*(Максимальное количество – 6 баллов)*

1) Борын-борын заманда булган икән, ди, бер патша. Бу патшаның булган, ди, өч кызы. Патша кызлары берсеннән-берсе матур булганнар, ди. Көннәрдән-беркөнне бу өч кыз болынлыкка йөрергә дип чykканнар. Болар болынлыкта йөргән вакытта гына бик каты җил-давыл чыга да шул җил-давыл бу кызларның өчесен дә күтәреп алып китә.

____

2) Эш беткәч, уйнарга ярый.

____

3) Утта янмый, суда батмый.

____

Сайлап алу өчен сүзләр: табышмак, мәкаль, әкият.

5. Запишите предложения в таком порядке, чтобы получился текст.*(Макс. количество – 9 баллов.)*

Җөмлә	Тәртип саны
Безне шатланып каршы алдылар.	
Әби самовар куйды.	
Ашап бетергәч, әбигә рәхмәтләр әйттек.	

Әби күчтәнәчләр биреп, безне озатып калды.	
Кышкы каникуллар башланды.	
Самовар җырлый-җырлый өстәлгә килеп басты.	
Без үзебезне өстәл артында бик әдәпле тоттык.	
Мин энем Рөстәм белән кышкы каникулда әбиләрдә кунакта булдым.	
Самовар артыннан ит сумсалары, алма, конфетлар, хуш исле бал өстәлгә куелды.	

6. Допишите пропущенные слова.(*по 1 баллу, макс. количество – 10 баллов).*

Кыш

Салкын кыш_______________. Җир өстен ак кар___________________. Елгалар калын боз белән ___________________. Көннәр ___________, ә төннәр _________________. Хәзер инде кошлар да матур итеп ______________. Алар җим _____________. Балалар саф һавада гөр килеп _________________ . Табигать ялга кадәр бераз ____________________. Мин кышны ____________.

7. Прочитайте и озаглавьте текст. Укажите, с каким вариантом утверждения вы согласны? *(1 балл за озаглавие, по 1 баллу за одно утверждение, макс. б. – 7).*

____

Тиздән чыршы бәйрәме якынлаша. Безнең бик матур чыршыбыз бар. Без абыем белән чыршы бизәргә тотындык. Әнием дә бизәште. Чыршының ботакларына йолдызлар, ялтыравыклы шарлар, тасмалар элдек. Шуннан соң абыем җепкә тезелгән төрле төстәге вак лампочкалар белән чыршын ы уратып куйды. Лампочкалар янгач, чыршы ялт итеп балкып китте. Мин бик шатландым.

Чыршыбыз бик матур, ямь-яшел. Әнием дә, дәү әнием дә чыршыны күреп, бик соклandылар. Песи дә килде. Ул алгы тәпиләре белән чыршының ботакларын тотып-тотып карады.

(Габдулла Гомәров)

Текст бәйрәмгә әзерлек турында. Әйе Юк

Чыршыны үзем генә бизәдем. Әйе Юк

Чыршының ботакларына ай,

кояш элдек. Әйе Юк

Этебез дә чыршыны ошатты. Әйе Юк

Безнең чыршыбыз бик матур булды. Әйе Юк

Без гаиләдә ике бала. Әйе Юк

8. Спросите у друга на татарском языке *(максимальное количество – 8 баллов)*.

1) – как он себя чувствует

____

2) – посмотрел ли он этот фильм

____

3) – придет ли он завтра в школу

____

4) – есть ли у него домашние животные

____

9. Из данных слов составьте и запишите пословицу. (*Максимальное количество –2 балла)*

курыксаң, барма, урманга, бүредән

____

10. Составьте и напишите продолжение рассказа *(по 2 балла за одно предложение, макс. б. – 20).*

Мин туган ягымны бик яратам.

Задания муниципального этапа республиканской олимпиады школьников
по татарскому языку для русскоязычных учащихся
школ с обучением на русском языке
2024-25 учебный год, 6 класс

Рус мәктәпләрендә белем алучы рус телле укучылар өчен
татар теленнән республика олимпиадасының муниципаль туры биремнәре
2024-25 уку елы, 6 сыйныф

Время проведения (Үткәрү вакыты) – 150 минут

Максимальный (максималь) балл – 74

1. **Придумайте название рисунку (3 балла) и составьте 3 вопроса (*9 баллов*) (*максимальный балл – 12*)**

____

1)____

____

2)____

____

3)____

____

2. Отгадайте загадку *(максимальный балл – 4)*.

Бер иҗеге эш куша,

Икенчесе – бер чәчәк.

Кушып язсаң икесен,

Мичегездә пешәчәк.

Җавап ________________

3. Напишите антонимы ***(максимальный балл – 5)*****.**

1) килә – __________

2) көн – __________

3) ял – __________

4) файдалы – __________

5) ачыла – __________

4. Напишите пропущенные слова ***(максимальный балл – 6)*****.**

Кышкы тынлык

Болыт йоклый __________ ______(кайда?),

Аю йоклый ____________________(кайда?),

Балык – ______________________ (нәрсә?) төбендә ...

Җилләр үтә сак кына,

Басып бик йомшак кына

Черем итәр чак кына.

Шәүкәт Галиев

5. Переведите предложения ***(максимальный балл – 14)*****.**

1) Она работает в больнице.

____

2) Он часто получает письма.

____

3) Не забудь позвонить мне завтра.

____

4) В этом году декабрь теплый и без снега.

____

____

5) Ты никогда не опаздываешь в школу?

6) *Он обычно ходит на работу пешком.*

7) *Ты можешь взять несколько конфет.*

6. Предложения разбиты на части. Поставьте слова в правильном порядке и запишите *(максимальный балл – 10)*.

1) *сентябрьдә |Япониядә | башлана |елы | апрельдә | уку | түгел*

2) *аларда | гына | каникул | ай | җәйге| бер*

3) *Япониядә| эчендә | белем | алу| 3 | бара | ел| урта*

4) *бергә |кызлар | дәүләт | ала | мәктәпләрендә| белән| малайлар | белем |*

5) *ала | читтән | 15 | укый | мәктәптә| торып | укучылар| яшьтән*

7. Допишите окончания слов в предложениях *(максимальный балл – 3)*.

№	Предложения	Макс.кол-во баллов – 3	Баллы

1.	*Татарстан гербындагы канатлы барс нәрсә____ аңлата?*	0,5	
2.	*Барс – борынгы Болгар дәүләт_______ билгесе.*	0,5	
3.	*Элек бу җир_______ Барс кабиләләре яшәгән.*	0,5	
4.	*Халык аны үз әкият_________ канатлы итеп сурәтләгән.*	0,5	
5.	*Барс ирек____ ярата, читлек____ яши алмый.*	1	

8. Переведите рекламные слоганы *(максимальный балл – 5)*.

1) «Россия – щедрая душа» ____

*2) «Всё будет хорошо»*____

3) «На всех дорогах страны» ____

4) «Мы заботимся о вас» ____

*5) «Танки грязи не боятся»*____

9. Напишите про свой идеальный день рождения *(за каждое верное предложение – 3 балла, максимальное количество баллов – 15)*.

____

____

____

____

____

____

____

____

____

Задания муниципального этапа республиканской олимпиады школьников
по татарскому языку для русскоязычных учащихся
школ с обучением на русском языке
2024-25 учебный год, 7 класс

Рус мәктәпләрендә белем алучы рус телле укучылар өчен
татар теленнән республика олимпиадасының муниципаль туры биремнәре
2024-25 уку елы, 7 сыйныф

Время проведения (Үткәрү вакыты) 7 класс – 150 минут

Максимальный (максималь) балл – 85

1. Предложения разбиты на части. Поставьте слова в правильном порядке и запишите *(максимальный балл – 8)*.

1) янында | тау| Казан | урнашкан | шәһәре | булган | җир

____

2) бу | Зилант | башында | һәм | патшасы | еланнар | күп | аларның | тау | яшәгән | бик

____

3) янына | курыкканнар | тау | килергә | кешеләр | бу | якын

____

4) итәргә| куша | еланнарны | хан | юк

____

2. Прочитайте и озаглавьте текст. Напишите пропущенные слова *(максимальный балл – 3)*.

__________________ _________________

Кичтән әле ул-бу юк иде. Мәктәптән кайтканда, без кара җиргә басып кайттык. Ә менә иртәгесен дөнья үзенә бертөрле ямьгә төренеп уянды.

Безгә яңа шатлыклар алып килүче, керфекләребезгә кунып, безнең белән урамда бәйрәм итеп йөрүче ________ ________, сәлам, сәлам сиңа! Син

шулай әкрен генә ява тор, мин синең килүең турында белгән-күргән кешеләргә, дусларга хәбәр итеп, сөенче алып йөрим.

Ф.Хөсни

3. Вставьте пропущенные компоненты фразеологизмов *(максимальный балл – 8)*.

1) _________ ачып йомганчы

2) авызга _______ кабу

3) ________ йотарлык

4) __________ күз белән

5)__________ ачып калырга

6) __________ әйләнә

7) башы _________ тию

8) алтын __________

4. Напишите советы к представленным ситуациям *(максимальный балл – 10)*

1) Мин бернәрсә дә аңламадым.

____

2) Минем ашыйсым килә.

____

3) Бүген көн салкынча һәм җилле.

____

4) Мин телефонны югалттым.

____

5) Иртәгә төрек теле буенча олимпиада.

____

5. Переведите предложения *(максимальный балл – 12)*.

1) Она считает, что современная одежда красива и удобна.

____

2) Эта дорога закрыта.

____

3) Он понял лишь несколько слов.

____

4) Молоко полезно для здоровья.

____

5) Вам разрешили взять эти журналы домой?

____

*6) Здесь нет светофора и перекресток очень опасное место.*____

6. Напишите пропущенные антонимы в пословицах *(максимальный балл – 10)*.

1) _______________ ашны ташлама, ________________ ашны башлама.

2) _______________ ут булыр, _____________ юк булыр.

3) ________________ сөйлә, ________________ тыңла.

4)________________ әйтер — юл куйдым, ______________әйтер — җиңдем.

5) Тычканга _______________, мәчегә _________________.

7. Переведите слоганы (*максимальный балл – 4*).

1) « Всё правильно сделал!» ____

2) «Переходи на лучшее» ____

3) «Все будет в шоколаде» ____

*4) «Изменим жизнь к лучшему»*____

8. Допишите окончания в предложениях ***(максимальный балл – 5).***

1) Кыш башлангач, укытучы бала________ кош______ өчен җимлек ясап куярга кушты.

2) Бала______ җимлек______ ярма, икмәк валчык_______ һәм коры миләш салдылар.

3) Алар үзләре дә миләш____ бик яраталар иде.

4) Көз көне җыйган миләш______ кош________ кирәге чыкты.

5) Һәр көн иртән бала________ җимлек_____ яңа җим салалар.

9. Переведите, напишите числа словами и составьте предложения. ***(максимальный балл – 10).***

*1) 8 утра –*____

____

2) Без 15 минут 9 – ____

____

3) Половина одиннадцатого – ____

____

4) 10 минут двенадцатого – ____

____

5) 10 часов 15 минут – ____

____

10. Напишите историю жизни вашего любимого писателя. ***(за каждое верное предложение – 3, максимальный балл – 15).***

____

____

____

____

____

____

Задания муниципального этапа республиканской олимпиады школьников по татарскому языку для русскоязычных учащихся школ с обучением на русском языке
2024-25 учебный год, 8 класс

Рус мәктәпләрендә белем алучы рустелле укучылар өчен татар теленнән республика олимпиадасының муниципаль туры биремнәре
2024-25 уку елы, 8 сыйныф

Время проведения (Үткәрү вакыты) - 150 минут
Максимальные баллы – 80

1. Задания по картине. (12 баллов, по 2 балла за каждый правильный ответ)
А) Озаглавьте картину.
Б) Составьте 5 предложений.

____
____
____
____
____
____
____
____

2. Выберите правильный вопрос к выделенному слову. (1 балл)
*Җәйге матур көндә без гаилә белән **Идел буена** походка бардык.*
А) кая?
Ә) кайда?
Б) кайдан?
В) кайчан?

3. Вместо точек выберите нужное слово. (1 балл)
Мин түземсезлек белән ял көннәрен көттем, ... без бөтен гаиләбез белән тауларга походка җыендык.
А) һәм
Ә) ләкин
Б) чөнки
В) шуңа күрә

4. Выберите правильный перевод. (1 балл)
Когда закончились уроки, я пошел домой.
А) Дәресләр беткәч, мин өйгә киттем.
Ә) Кайчан дәресләр бетә, шул вакыт мин өйгә китәм.
Б) Дәресләр бетте, мин өйгә киттем.
В) Дәресләр бетү белән мин өйгә киттем.

5. В какой последовательности необходимо поставить словосочетания, чтобы получилось предложение? (2 балла)
А) фил булмый
Ә) һәр фил
Б) озын борынлы булса да
В) һәр озынборын

1) Ә, Б, В, А
2) Б, А, В, Ә
3) А, В, Б, Ә
4) Б, Ә, А, В

6. В какой последовательности нужно расставить предложения, чтобы получился текст? (4 балла)
А) Урман янында түгәрәк күл бар.
Ә) Күлдә йөзәргә, балык тотарга була.
Б) Урманда наратлар, чыршылар, имәннәр үсә.
В) Сусыз кешеләр дә, хайваннар да, кошлар да яши алмый, завод-фабрикалар да эшләми.
Г) Алар һаваны чистарталар, кислород бүлеп чыгаралар.
Д) Ял көннәрендә без әти-әниләр белән урманга барабыз.
1) Б, Ә, А, Г, Д, В
2) В, Г, Д, Ә, А, Б
3) Г, Д, Ә, А, В, Б

4) Д, Ә, Г, В, А, Б
5) Д, Б, Г, А, Ә, В

7. Составьте предложения со словосочетаниями. (12 баллов, по 2 балла за каждый правильный ответ)

Кара итәк, ак юл, кара болыт, ак бәхет, кара исемлек, аксакал.

____
____
____
____
____
____
____

8. По содержанию текста в таблице рядом с предложениями ставьте "+" или "-". (9 баллов)

К активным хобби относят практически все виды спорта, например: плавание, конный спорт, стрельба, теннис. Также, в эту категорию входят экстремальные виды спорта: альпинизм, парашютный спорт, серфинг, паркур. Такие виды хобби подходят далеко не всем, здесь нужен определенный склад характера. Еще в данную категорию относят занятия любыми танцевальными направлениями. Танцевальные занятия помогают девушкам повысить самооценку и способствуют похудению. Езда на роликах или велосипеде, катание на коньках или лыжах, путешествия, походы на природу – также активные виды проведения досуга.

Рассматривая путешествия как хобби, нужно отметить, что оно способно сочетать в себе как развлекательные, так и познавательные элементы, ведь во время посещения других городов и стран можно узнавать много нового и делиться полученными знаниями со своими друзьями или знакомыми.

Хобби, которые предполагают минимальную активность способны успокоить и умиротворить после тяжелых трудовых будней. Сюда относят те виды увлечений, которые связаны с любым творчеством. Это может быть деятельность, связанная с музыкой или занятия, которые связаны с фотографией и видеосъемкой, дизайном, компьютерной графикой, программированием, созданием сайтов.

№	Җөмләләр	Әйе	Юк
1.	Актив мавыгуларга барлык спорт төрләре дә керми.		
2.	Йөзү, ат спорты, ату, теннис – актив спорт төрләре.		
3.	Альпинизм, парашют спорты, серфинг, паркур - экстремаль спорт төрләре, алар белән бөтен кеше дә шөгыльләнә алмый.		
4.	Бию ябыгу өчен файдалы.		
5.	Ял вакытын файдасыз итеп үткәрергә теләсәң, роликларда йөрергә була.		
6.	Табигатькә походка чыгу экстрималь ял итү дип санала.		
7.	Сәяхәт итү - күңел ачу гына түгел, ә дөньяны танып белү мөмкинлеге дә.		
8.	Караоке актив ял итү төренә керә.		
9.	Иҗат итү кешене тынычландыра.		

9. Допишите окончания слов в предложениях. (14 баллов)

№	Предложения	Баллы (макс.) 14)	Сумма (фактич.)
1.	Экстрималь мавыгулар барлык кешеләр___ дә туры килми, моның өчен үзенчәлекле характер кирәк.	1	
2.	Бию кызлар___үзбәясе____ арттыра.	2	
3.	Роликлар____яки велосипед___ йөрү, тимераяк___ яки чаңгы___ шуу - сәламәтлек өчен файдалы.	4	
4.	Башка шәһәрләр___ һәм илләр____ баргач, күп кенә яңалыклар_____ белергә була.	3	
5.	Сәяхәт____ алган белемнәр___ дуслар яки танышлар белән уртаклашырга мөмкин.	2	
6.	Компьютер___ музыкаль әсәрләр иҗат итү пассив хобби төре____ керә.	2	

10. Используя содержание текста 8-го задания, составьте диалог из 12 реплик. (24 балла, по 2 балла за каждую правильную реплику)

____

____

____

____

Задания муниципального этапа республиканской олимпиады школьников по татарскому языку для русскоязычных учащихся школ с обучением на русском языке 2024-25 учебный год, 9 класс

Рус мәктәпләрендә белем алучы рус телле укучылар өчен татар теленнән республика олимпиадасының муниципаль туры биремнәре 2024-25 уку елы, 9сыйныф

Время проведения (Үткәрү вакыты) – 180 минут
Максимальный (максималь) балл – 98

1. Озаглавьте картину. Составьте 5 словосочетаний по картине. (12 баллов, по 2 балла за каждый правильный ответ)

____
____
____

2. Задания по тексту.

1) Кызыксынулар һәм мавыгулар - һәр кеше тормышының ***<u>мөһим</u>*** өлеше. 2) Яраткан шөгыльләр кешенең ***<u>эчке</u>*** дөньсын ачарга ярдәм итә, аның уникаль шәхес булуы турында сөйли. 3) Берәүләр - китап укырга, икенчеләр - рәсем ясарга,...

4) Мин фотога төшерергә яратам. 5) Балачак____ бабамнан мирас булып калган иске "Зенит" фотоаппараты бар иде. 6) Мин анда тормыш_____ кызыклы мизгелләр____, пейзажлар төшердем. 7) Киләчәктә уңышлы фотограф булырга телим, шуңа күрә ... .

8) Икенче мавыгуым – рәсем ясау. 9) ***<u>Элек</u>*** сәнгать мәктәбе_____ йөрдем. 10) Мин табигатькә чыгарга, ***<u>матур</u>*** күренешләрне альбомга төшерергә яратам. 11) Майлы буяу, акварель, акрил белән рәсем ясый беләм, ләкин ... . 12) Рәсем ясаганда, тулысынча иҗат___ чумам һәм вакыт___ ничек узуын сизмим.

13) Мин балачактан биергә яратам. 14) Хип-хоп, дэнсхолл, джаз-фанк кебек заманча биюләр белән шөгыльләнәм, шулай ук.... 15) Кайвакыт без

дусларыбыз белән урамда, кинотеатр янында яки парк мәйданчыгында биибез. 16) Үтеп баручы кешеләр җыелып безгә карап торалар һәм кул чабып алкышлыйлар.

17) Шулай ук мин күп вакытым____ китап уку___ багышлыйм. 18) Минем яраткан язучыларым - Куприн, Достоевский, Лев Толстой. 19) Китаплар мине илһамландыра, уйлану өчен азык бирә. 20) Кайвакыт мин шигырьләр язам һәм дуслары_____ укып күрсәтәм. 21) Дусларым иҗатымны ***уңай*** бәялиләр һәм ...

Каждое утро перед завтраком я занимаюсь бегом. Рядом с нашим домом есть большой парк. Раннее утро — идеальное время для этого: людей в парке почти нет, в воздухе стоит легкий туман, есть возможност побыть наедине с собой и своими мыслями. Парк очень красивый, в нем много старых деревьев и есть маленькое озеро. Прочла в статье, что люди, которые занимаются спортом, гораздо чаще добиваются успеха в жизни.

А) Озаглавьте текст. Разделите текст на микротемы (составьте план). (14 баллов, по 2 балла за каждый правильный ответ)

____
____
____
____
____
____
____

Б) Запишите антонимы выделенных слов в предложениях №№ 1, 2, 9, 10, 21. (10 баллов, по 2 балла за каждый правильный ответ)

____
____
____

В) В первом и втором абзацах текста найдите и запишите слова, которые являются синонимами к словам: 1) *үзенчәлекле,*2*) вакыт.* (4 балла, по 2 балла за каждый правильный ответ)

____

Г) Допишите недостающиеся окончания слов в предложениях (10 баллов, по 2 балла за каждый правильный ответ)

№	**Предложения**	**Баллы** (макс.) 10)	**Сумма** (фактич.)
1.	Балачак_______ бабамнан мирас булып калган иске "Зенит" фотоаппараты бар иде.	1	
2.	Мин анда тормыш______ кызыклы мизгелләр______, пейзажлар төшердем.	2	
3.	Элек сәнгать мәктәбе_______йөрдем.	1	

4.	Рәсем ясаганда, тулысынча иҗат_____ чумам һәм вакыт________ничек узуын сизмим.	2	
5.	Шулай ук мин күп вакытым________ уку_______ багышлыйм	2	
6.	Кайвакыт мин шигырьләр язам һәм дуслары________ укып күрсәтәм.	1	

Д) Дополните предложения №№ 3, 7, 12, 14, 15, 22 так, чтобы совпадали со смыслом текста. (10 баллов, по 2 балла за каждый правильный ответ)

№	Предложения	**Баллы** (макс.) 10)	**Сумма** (фактич.)
1.	Берәүләр - китап укырга, икенчеләр - рәсем ясарга,...	2	
2.	Киләчәктә уңышлы фотограф булырга телим, шуңа күрә ...	2	
3.	Мин майлы буяу, акварель, акрил белән рәсем ясый беләм, ләкин ...	2	
4.	Хип-хоп, дэнсхолл, джаз-фанк кебек заманча биюләр белән шөгыльләнәм, шулай ук...	2	
5.	Дусларым иҗатымны уңай бәялиләр һәм ...	2	

Е) Переведите шестой абзац текста. (10 баллов, по 2 балла за каждое правильное предложение)

____

____

____

____

____

____

____

____

____

____

Ж) Используя содержание текста, составьте диалог из 14 реплик. (28 баллов, по 2 балла за каждую правильную реплику)

Задания муниципального этапа республиканской олимпиады школьников
по татарскому языку для русскоязычных учащихся
школ с обучением на русском языке
2024-25 учебный год, 10 класс

Рус мәктәпләрендә белем алучы рус телле укучылар өчен
татар теленнән республика олимпиадасының муниципаль туры биремнәре
2024-25 уку елы, 10 сыйныф

Время проведения (Үткәрү вакыты) – 180 минут

Максимальный (максималь) балл – 85 балл

1.Озаглавьте картину (2 б.).
Составьте 5 вопросительных предложений по картине (по 3 балла за каждое предложение, макс. б. - 15).

____
____
____
____
____
____

2. **К словосочетаниям присоединяйте окончания и с ними составьте предложения** (За каждое правильное словосочетание и правильно составленное предложение по 2 балла (1+1), **макс. б. – 6).**

Нәрсәне?	**Кая?**	**Кайда?**
Сөембикә манарасы...	Сөембикә манарасы...	Сөембикә манарасы...

____
____
____
____
____

3. Среди слов, приведенных в скобках, найдите правильный вариант и подчеркните (по 2 б, макс. -10) .

1). Урмандагы алан (кебек, буйлап, дип) Керпе бара. 2). Кая (карама, күрмә, тыңлама), кыштырдавык яфраклар. 3). Аяк асты, бөтен тирә-як сары, кызгылт (агачлар, ботаклар, яфраклар) белән түшәлгән. 4) Калын итеп түшәлгән яфрак (келәм, идән, җир) өстеннән баруы кызык та, рәхәт тә. 5). (Язның, җәйнең, көзнең) шушындый җылы, вак яңгыр сибәләп торган вакытын ярата Керпе.

(Ф.Сафиннан)

4. Подчеркните пословицу, состоявшую только из твердых гласных (3 балла).

1) Курыккан эт койрыгын кысар.
2) Батыр үз халкын яклый.
3) Батырларга юл туры.

5. Переведите текст на русский язык (за каждую фразу по 0,5 б., макс. 5 б.).

1. Так нельзя.
   ____
2. С Днём Победы, дорогие ветераны!
   ____
3. Что случилось?
   ____
4. Добрый день, уважаемые друзья!
   ____
5. Доброго пути!

6. Как твои дела?

7. Дайте, пожалуйста, словарь?

8. Да, конечно, можно!

9. Переведите, пожалуйста?

10. К сожалению, я не знаю.

6. Прочитайте текст и выполните задания по тексту.

Туган илне сагыну дигән хис тә төрле дәрәҗәдә, төрлечә була икән. Менә син чит ил урамнарында ялгыз йөреп кара. Шагыйрь әйтмешли, син кем кадерлесе анда? Кинәт авырдың, ди. Докторга күренү өчен, күпме доллар кирәк? Синең өчен анда беркем дә җавап бирми, син анда берәүгә дә кирәк түгел. Чит дөньяның иң эре башкаласында, иң зур урамның уртасында син – ком бөртеге. Ватан дигән газиз җирне әнә шунда син бөтен нечкәлеге белән аңлый башлыйсың. Мин бу хисне күп тапкырлар дөньяның күп калаларында кичердем. Бу хис Римда, Тегеранда, Каһирәдә, Истанбулда, Коломбода, гомумән, бер җирдә дә минем күңелемнән китмәде. Чын сагыну үзен шунда танытты.

Безнең авылда яшьлеген Уральск шәһәрендә уздырган тегүче Гатият абзый бар иде. Ул заманында Тукайлар, Кариевлар белән таныш булган. Шул абзый сөйли торган иде: “Чит җирләрдә шунысы читен: үз авылыңның су буендагы ташына кадәр сагынасың”. Без, малайлар, аннан көлә идек. Су буендагы чыпчык ташын кем сагынсын? Ләкин без ашыгыбрак көлгәнбез. Гатият абзыйның бу сүзләрен мин хәзер яхшы аңлыйм.

Һәркемнең үз балачагы, үз шәһәре, үз авылы, үз чишмәләре, үз таулары бар. Һәркем дөньяда безнең шәһәрдән, авылдан, чишмәдән, таудан да матур урын юк дип ышанып яши бирә.

Җир шарында алты кыйтга бар һәм алар һәрберсе үзенчә матур. Әмма иң матуры, әлбәттә, син туган, син үскән җир.

(М.Мәһдиев)

6.1. Придумайте название текста (4 б.) Назовите смысловые абзацы текста (по 2 б., макс. б. - 8).

1).

2).

3).

4).

6.2. Определите, какие из перечисленных утверждений являются правильными (+), а какие ошибочными (-)? (По 1 б., макс. б.- 8).

1). Хикәядә авторның туган илен сагынуы турында язылган.

2). Туган илне сагыну хисе барлык кешеләрдә дә бертөрле була.

3). Авылдашым Гатият абый Тукайны да Габдулла Кариевны да белгән.

4). Малайлар Гатият абый күңелендә яшәгән сагыну хисен яхшы аңлыйлар.

5). Елга буендагы ташны да сагынып була шул.

6). Балачак һәркемнең үзенеке.

7). Җир шарының барлык урыннары да күңелгә якын.

8). Туган җирне генә чын сагыну белән сагынып була.

6.3. Подчеркните предложение, в котором есть фразеологизм и переведите (макс.б. -4)

1) Син кем кадерлесе анда?
2) Ул заманында Тукайлар, Кариевлар белән таныш булган.
3) Син чит ил урамнарында ялгыз йөреп кара.
4) Бу хис бер җирдә дә минем күңелемнән китмәде.

6.4. Изложите в 8 - 10 предложениях суть отрывка из текста.

Һәркемнең үз балачагы, үз шәһәре, үз авылы, үз чишмәләре, үз таулары бар.

(по 2 б., макс. б. – 20)

Задания муниципального этапа республиканской олимпиады школьников
по татарскому языку для русскоязычных учащихся
школ с обучением на русском языке
2024-25 учебный год, 11 класс

Рус мәктәпләрендә белем алучы рус телле укучылар өчен
татар теленнән республика олимпиадасының муниципаль туры биремнәре
2024-25 уку елы, 11 сыйныф

Время проведения (Үткәрү вакыты) – 180 минут

Максимальный (максималь) балл – 94

1. Озаглавьте картину (5 баллов). Составьте 5 вопросительных предложений по картине (по 2 балла = 10 баллов). Макс. 15 баллов.

____

____

2. **Какой послелог нельзя использовать в предложении? По 1 баллу за каждый правильный ответ, макс. б.-3**

А. Мәктәпкә Айдардан ... кеше килмәде.

1) башка 3) бүтән

2) тыш 4) белән

Ә. Илдар сөт ... ак күгәрчен күрде.

1) кебек 3) тикле

2) өчен 4)сыман

Б. Башта урманга ... бар.

1) саен 3)тикле

2) кадәр 4)хәтле

3. **Прочитайте текст. Преобразуйте слова, написанные заглавными буквами в конце строк, чтобы они грамматически соответствовали содержанию текста, по 1 баллу, макс. б. – 8.**

.... иң соңгы ае – декабрь.	ЕЛ
Декабрь елны тәмамлый, ... башлый.	КЫШ
.... , күлләрдә боз калыная. Кышкы боз ышанычлы.	ЕЛГА
Боз .... балыкчылар утыралар.	ӨС
Алар боз астыннан балык	ТОТАРГА
Декабрьдә чуртан, алабуга	ЭЛӘГЕРГӘ
Балыклар һава .... бик сизгер .	ТОРЫШ
Көчле суыкларда һәм салкын .... көндә балык аз эләгә.	ҖИЛ

4. В какой последовательности необходимо поставить выражения, чтобы получилось предложение? (4 б.)

А) акыл табылмас

Ә) акыл белән

Б) алтын табылса да

В) алтын белән

1) Ә, Б, В, А 2) Б, А, В, Ә 3) А, В, Б, Ә 4) Б, Ә, А, В

5. Переведи на татарский язык и запиши (по 2 б., макс.б.- 14).

1.Когда-то ветер, вода и правда были друзьями. **2.** И однажды правда и вода спросили у ветра: “ Скажи, друг, вот ты очень быстрый и бродишь по всему миру, скажи, когда понадобишься, где тебе найти?” **3.** Вы найдете меня между гор”. **4.** Тогда ветер и правда спросили у воды, где ее найти в нужный момент. 5**.** “Вы найдете меня в фонтанах, реках и океанах”, - сказала вода. 6. И в конце вода и ветер спросили у правды: “ Где тебя, правда, найти в нужный момент?” 7. А она ответила: “Я должна быть всегда среди людей, ищите среди людей”.

№	**Предложения**	**Баллы** (макс.) (14)	**Сумма** (фактич.) ( )
1.		**2**	
2.		**2**	

3.		**2**	
4.		**2**	
5.		**2**	
6.		**2**	
7.		**2**	

6. Впиши начало предложений (по 2 б., макс.б. – 10).

1. ... , мин анда бара алмыйм. 2. ... , син барырга тиеш идең. 3. ..., мәктәптән соң алар еш паркка бара иделәр. 4. ... , аның сиңа шәһәрне күрсәтәсе килә. 5. ..., малайлар тиз генә чишенеп, суга сикерделәр.

№	**Предложения**	**Баллы** (макс.) (10)	**Сумма** (фактич.) ( )
1.		**2**	
2.		**2**	
3.		**2**	
4.		**2**	
5.		**2**	

7. Прочитай текст. Выполни задания по тексту

Батыр кешеләрнең тормышлары турында укыганда, йөрәкләребез ялкынлана, күңелдә хыяллар уяна.

Ә бүгенге көндә батырлык эшләп буламы соң? Әйдәгез, бу сорауга җавап биргәнче, батырлыкның нәрсә икәнлеге турында уйланып алыйк әле. Минемчә, батыр булу өчен күп нәрсә кирәкми кебек. Батыр булу өчен беренче шарт - куркак булмау. Ә куркак булмау өчен кешегә нинди сыйфатлар кирәк?

.... Кайвакыт үз кимчелегеңне, үз ялгышыңны тану башкаларның гаделсез гамәлләрен йөзенә бәреп әйтүгә караганда да авыррак була. Үзебезнең ялгышуыбызны аңлау, аны күтәрә белү өчен шактый көч сорала. Моның өчен куркак булмау кирәк. Чөнки үз ялгышыңны таныдыңмы – аны төзәтергә кирәк. Ә кимчелекләреңнән арыну – ай-һай авыр эш.

... Куркак булмауның тагын бер ягы – кешеләргә ышану. Кешеләргә ышанмаган кеше һичкайчан да зур эшләр эшли алмый. Чөнки ул үзенең эшен бәяли алмаслар, кылган яхшылыгым күмелеп калыр дип курка.

Инде тагын бер мөһим сыйфатка тукталып үтик. Ул – кешелеклелек. Дөньядагы барлык матур эшләрнең башы нәкъ менә шуннан башлана да инде. Кешелеклелек төшенчәсе – зур мәгънәле төшенчә. Ул үзенә батырлыкны да, матурлыкны да, киң күңеллелекне дә, ярдәмчеллекне дә һәм тагын бик күп әйбәт сыйфатларны сыйдыра. Без бер вакытта да әйбәт булудан, кешелекле булудан, нечкә күңелле булудан курыкмасак иде.

Тормыш безне һәр көн сыный, кайвакыт утлы табада биетә. Алдыбызга куйган күп кенә сорауларын кайвакыт без үзебез дә белмибез. Намусыбызга тугры булсак, без ул сынауларны җиңеп чыгарбыз, халкыбыз күзенә, ата-аналарыбыз күзенә, бездән зур эшләр көткән кешеләр күзенә гел туры карый алырбыз. Шул вакытта бездән батыр кешеләр чыгар (Ф. Яруллин “Яз сулышы”әсәреннән)

7.1. Исходя из содержания назовите текст (макс. б. -2).

____

7.2. В каждом смысловом абзаце подчеркните выражение, предложение , выражающие суть, смысл данного абзаца (по 2 б., макс.б. – 12).

7.3. Выпишите из последнего абзаца текста фразеологизмы. Составьте с ними свои предложения (макс.б. - 6.).

____

____

____

____

____

____

7.4. Кешелеклелек төшенчәсе – зур мәгънәле төшенчә. В 8 – 10 предложениях выразите свое отношение к данному понятию (по 2 б., макс.б. – 20).

____

____

____

____

____

____

____

____

____

____

____

____